

FORSVARSMINISTERIET

GRUNDNOTAT

om

Kommissionens grønbog vedrørende et europæisk program for beskyttelse af kritisk infrastruktur

(COM(2005) 576 final)

1. Resumé

Kommissionen blev af Det Europæiske Råd i juni 2004 anmodet om at udsende et program for beskyttelse af kritisk infrastruktur (EPCIP) ved udgangen af 2005 med baggrund terroranslagene i Madrid marts 2004. Imidlertid udsendte Kommissionen en grønbog vedrørende EPCIP.

Grønbogen er et diskussionsoplæg, og det overordnede formål er at give Kommissionen et grundlag for at skrive et udkast til et program vedrørende kritisk infrastrukturbeskyttelse i Europa. Grønbogen indeholder en række valgmuligheder/forslag vedrørende EPCIP's indhold, omfang, tilrettelæggelse m.v. og vil udgøre de "ydre rammer" for det kommende program. Kommissionens forslag i grønbogen lægger op til et vidtrækkende og meget ambitiøst program vedrørende kritisk infrastrukturbeskyttelse i Europa. Programmet vil have et bredt fokus, idet der i princippet kan ses på alle former for trusler (teknologiske, menneskeskabte og naturskabte ulykker og katastrofer), dog med særlig vægt på terrorisme.

Fra dansk side kan man støtte det overordnede mål om at sikre en tilstrækkelig beskyttelse af kritisk infrastruktur i Europa og bestræbelserne på at etablere et EPCIP-program. Medlemsstaterne kan sende bemærkninger til grønbogen senest den 1. februar 2006, hvor Kommissionen har oplyst, at bemærkningerne samles i et arbejdsdokument, der vil udgøre et centralt bidrag til Kommissionens formulering af et forslag til et EPCIP-program, der fremsættes senest i juni 2006.

2. Baggrund

Med baggrund i terroranslagene i Madrid marts 2004 anmodede Det Europæiske Råd i juni 2004 Kommissionen og den Højtstående Repræsentant om at udforme en overordnet strategi til beskyttelse af kritisk infrastruktur i Europa.

Som reaktion herpå vedtog Kommissionen den 20. oktober 2004 (COM(2004)702), en meddelelse vedrørende beskyttelse af kritisk infrastruktur i indsatsen mod terrorisme, der indeholder forslag til, hvordan

EU kan forbedre beredskabet bl.a. i forbindelse med terrorangreb, der påvirker kritisk infrastruktur. Herunder foreslås et program om europæisk kritisk infrastruktur (EPCIP) og etablering af et informations- og varslingsnetværk vedrørende kritisk infrastruktur (CIWIN).

EU's reviderede handlingsplan vedrørende indsatsen mod terrorisme af 10. juni 2005¹ gentog Rådets anmodning om, at Kommissionen skulle forberede en strategi til udgangen af 2005, samt at Rådet - med udgangspunkt i denne strategi - ville opstille et EPCIP-program. Efter terrorangrebene i London den 7. juli 2005 gentog Rådet ønsket om EPCIP-programmet.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 1. - 2. december 2005 blev der ligeledes vedtaget rådskonklusioner om EPCIP-programmet.

Rådskonklusionerne indeholder nogle af de centrale principper vedrørende samarbejde om civilbeskyttelse i Europa, herunder om kritisk infrastrukturbeskyttelse. Det slås bl.a. fast, at beskyttelse af kritisk infrastruktur er medlemsstaternes ansvar, at initiativer på EU-niveau skal respektere nærhedsprincippet, og at udgangspunktet for programmet bør være en "all hazards approach" (teknologiske, menneskeskabte og naturskabte ulykker og katastrofer), med særligt fokus på terrorisme.

Det konkluderes endvidere, at kritisk infrastrukturbeskyttelse i EU skal fremmes ved at styrke medlemsstaternes mulighed for at identificere og beskytte national kritisk infrastruktur, samt at der kræves en aktiv involvering af den private sektor. Endelig blev Kommissionen opfordret til i juni 2006 at fremsætte en plan for det videre forløb.

3. Hjemmelsgrundlag

Spørgsmålet om hjemmelsgrundlaget er ikke relevant, da der ikke er tale om egentlige lovgivningsforslag.

4. Nærhedsprincippet

1) 9809/1/5 REV 1 + ADD 1 and 2, se ADD 1 nr. 4.7

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant, da der er tale om en grøn bog.

5. Formål og indhold

Grøn bogen er et diskussionsoplæg, og det overordnede formål er at give Kommissionen et grundlag for at udarbejde et udkast til et EPCIP-program. Fremgangsmåden er valgt, fordi området er ganske omfattende og komplekst og kræver, at en række hensyn og interesser er afstemt i forhold til hinanden, før forslag til et program kan fremsættes, særligt vedrørende rolle- og kompetencefordeling mellem Kommissionen og medlemsstaterne.

Grøn bogen indeholder en række valgmuligheder/forslag vedrørende EPCIP-programmets indhold, omfang, tilrettelæggelse m.v. Kommissionen har oplyst, at grøn bogen vil udgøre de "ydre rammer" for det kommende program. Der vil således ikke blive medtaget yderligere områder og/eller forslag, som ligger uden for indholdet i grøn bogen.

Grøn bogens indhold

Grøn bogen indeholder valgmuligheder/forslag på følgende områder:

- Formål med og fokus for EPCIP (kap. 3)
- Nøgleprincipper (kap. 4)
- Ramme for beskyttelse af kritisk infrastruktur, herunder fælles principper, standarder, definitioner, sektorinddelinger, prioriterede områder, m.v. (kap. 5)
- EU kritisk infrastruktur (kap. 6)
- National kritisk infrastruktur (kap. 7)
- Ansvar og opgaver for ejere og operatører (kap. 8)
- EPCIP støttefunktioner (kap. 9)

Den engelske udgave af grøn bogen blev sendt i offentlig høring den 17. november 2005, (den danske oversættelse blev modtaget den 29. november 2005) og Kommissionen ønsker at modtage umiddelbare tilbagemeldinger og bemærkninger til de opstillede muligheder fra en bred kreds af interessenter,

herunder medlemsstaterne og faglige organisationer samt den private sektor. På baggrund af høringsrunden vil Kommissionen opsummere bemærkningerne i et arbejdsdokument. Dette dokument vil efterfølgende danne grundlag for at skrive udkastet til det egentlige EPCIP-program.

Fristen for medlemsstaternes høringssvar er sat til den 1. februar 2006. Kommissionens opsummering forventes at foreligge den 1. marts 2006, mens udkast til program forventes udsendt i april/maj 2006. Først herefter indledes de formelle forhandlinger med medlemsstaterne med henblik på forelæggelse for Rådet i juni 2006.

Kommissionens forslag i grønbogen lægger op til et vidtrækkende og meget ambitiøst program vedrørende kritisk infrastrukturbeskyttelse i Europa. Programmet vil have et bredt fokus, idet der i princippet kan ses på alle former for trusler (teknologiske, menneskeskabte og naturskabte ulykker og katastrofer), dog med særlig vægt på terrorisme.

Det fremgår af grønbogen, at EPCIP skal ses som en "overbygning" til medlemsstaternes egen indsats vedrørende beskyttelse af kritisk infrastruktur. Endvidere lægges der vægt på, at EPCIP-programmet skal sikre lige konkurrencemæssige vilkår ved at fastlægge et ensartet beskyttelsesniveau i EU. Samlet lægger grønbogen op til et betydeligt tættere, mere ensartet og langt mere forpligtende samarbejde om kritisk infrastrukturbeskyttelse i Europa.

Kommissionen har i grønbogen foreslået følgende nøgleprincipper for EPCIP-programmet:

- Subsidiaritet (medlemsstaterne har det primære ansvar for at beskytte kritisk infrastruktur)
- Komplementaritet (EPCIP bør komplementere eksisterende aktiviteter/initiativer vedrørende kritisk infrastrukturbeskyttelse)
- Fortrolighed (informationer skal i nødvendigt omfang klassificeres og deles med udgangspunkt i "need to know")
- Inddragelse af relevante aktører (EU institutioner, medlemsstater, den private sektor m.v.)
- Proportionalitet (der skal være et rimeligt forhold mellem aktiviteter/initiativer og den risiko en given trussel udgør)

6. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres i forbindelse med grønbogen om EPCIP-programmet.

7. Gældende dansk ret og forslagetes konsekvenser herfor

Ansvar for kritisk infrastrukturbeskyttelse i Danmark følger af sektoransvarsprincippet, jf. beredskabsloven § 24:

"De enkelte ministre skal hver inden for deres område planlægge for opretholdelse og videreførelse af samfundets funktioner i tilfælde af ulykker og katastrofer, herunder krigshandlinger, samt for at kunne yde støtte til forsvaret.

Stk. 2. Forsvarsministeren koordinerer planlægningen vedrørende den civile sektors beredskab, jf. stk. 1, og rådgiver myndighederne. Forsvarsministeren gennemfører den del af planlægningen, der ikke påhviler andre myndigheder."

Ministerierne skal sørge for, at den nødvendige lovgivning, bekendtgørelser m.m. tilvejebringes i ressortlovgivningen. Regulering i ressortlovgivningen kan ske enten som en specifik beredskabsmæssig lovgivning eller som led i den almindelige lovgivning.

Grønbogen vil ikke i sig selv have konsekvenser for dansk lovgivning, da der alene er tale om et diskussionsoplæg.

8. Forslagets konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet og beskyttelsesniveauet

Grønbogen har i sig selv ingen direkte konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet, da formålet alene er at give Kommissionen et grundlag for at skrive et udkast til et program vedrørende kritisk infrastrukturbeskyttelse i Europa.

Det skal dog bemærkes, at det kommende program (EPCIP) kan have konsekvenser for statsfinanserne og samfundsøkonomien i form af øgede udgifter både for myndigheder og den private sektor. Det er dog ikke muligt at fastlægge disse konsekvenser nærmere inden der foreligger et udkast til programmet.

9. Høring

Der er i forbindelse med forberedelsen af EPCIP nedsat en koordinationsgruppe (KG/EPCIP) med deltagelse af følgende myndigheder:

Udenrigsministeriet, Transport- og Energiministeriet, Energistyrelsen, Familie- og Forbrugerministeriet, Forsvarsministeriet, Beredskabsstyrelsen, Indenrigs- og Sundhedsministeriet, IT- og Telestyrelsen, Miljøstyrelsen, Nationalbanken, Rigspolitiet, Politiets Efterretningstjeneste.

Endvidere er det under Forsvarsministeriet hørende EU-specialudvalg på civilbeskyttelsesområdet løbende blevet orienteret om udviklingen.

Grønbogen er sendt i skriftlig høring blandt myndighederne i KG/EPCIP, ligesom disse myndigheder er i færd med at indhente bemærkninger fra de brancheorganisationer og centrale virksomheder, som vurderes relevante i forhold til kritisk infrastrukturbeskyttelse. Det fremgår af myndighedernes foreløbige tilbagemeldinger, at bl.a. Energinet.dk, Dansk Industri, Telekommunikationsindustrien (TI) er blevet anmodet om bemærkninger.

Grønbogen er blevet drøftet på et møde i KG/EPCIP den 12. december 2005. Skriftlige høringssvar forventes i første uge af januar 2006.

På nuværende tidspunkt er der modtaget høringssvar fra Dansk Industri.

- Dansk Industri støtter et EU program til beskyttelse af kritiske infrastruktur. Dansk Industri finder det positivt, at man med programmet ønsker at sikre et ensartet beskyttelsesniveau i hele EU. For at sikre harmonisering, gennemsigtighed og lige konkurrencemæssige vilkår er det af afgørende betydning, at denne type initiativer fastlægges og koordineres i EU. Det er ligeledes positivt, at der lægges op til, at programmet skal mindske de negative følger for konkurrenceevnen mest muligt. Det er meget vigtigt, at dette mål tilgodeses i videst mulige omfang, når programmets indhold skal konkretiseres.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Fra dansk side kan man støtte det overordnede mål om at sikre en tilstrækkelig beskyttelse af kritisk infrastruktur i Europa og bestræbelserne på at etablere et europæisk program for kritisk infrastrukturbeskyttelse (EPCIP). Danmark er skeptisk overfor en mulig udvidelse af Kommissionens kompetence på dette område.

Under hensyn til opgavernes nationale ansvar, lægges der stor vægt på, at EPCIP-programmet kommer til at udgøre en overordnet og fleksibel ramme for det nationale og sektorspecifikke beredskabsarbejde, som fortsat bør være grundelementet i bestræbelserne på at beskytte den kritiske infrastruktur.

Fra dansk side vil man arbejde for, at EPCIP-programmet balanceres og føjer til konkret merværdi til medlemsstaternes indsats på området med respekt for de meget forskellige nationale og sektorspecifikke præmisser for arbejdet og herved komplementerer de tiltag, der allerede eksisterer bilateralt og på EU-niveau.

11. Generelle forventninger til andre landes holdninger

De øvrige medlemsstater forventes på baggrund af rådskonklusionerne generelt at være positive over for et program for beskyttelse af kritisk infrastruktur. Der er dog en række medlemsstater, som deler Danmarks skepsis vedrørende en mulig udvidelse af Kommissionens kompetence på dette område, herunder Storbritannien, Nederlandene, Sverige og Luxembourg.

12. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg

Sagen er ikke tidligere forelagt Folketingets Europaudvalg, Forsvarsudvalg eller Retsudvalg.